

Miljöbalken i skytteföreningens miljöarbete

De flesta verksamheter behandlas på något sätt i Miljöbalken (hädanefter MB) som är ett ramverk inom miljöområdet. Bestämmelserna i MB ”syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö”. MB innehåller en rad lagar och förordningar inom området. Verksamheten vid skjutbanor anses som miljöfarlig verksamhet av två anledningar, risk för markföroreningar och bullerpåverkan mot omgivningen. Därigenom sorteras skjutbanor med ideell verksamhet in under MB kap 9 ”Miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd” som regleras i förordningen 1998:899.

Många än idag mer eller minder främmande om vad tillsynen på skjutbanor från kommunens miljöenhet innebär.

Aktsamhetskraven

Verksamheten vid skjutbanor regleras i grunden av de grundläggande aktsamhets- och hänsynsreglerna i Miljöbalken (MB). Vidare skall den som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamheten eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

Kravet om egenkontroll vid skjutbanor för ideella verksamhet styrs av MB 26 kap. § 19 som handlar om planering och kontroll av verksamhet och åtgärder. Verksamhetsutövaren (föreningen) har en undersökningsskyldighet och skall om möjligt använda bästa möjliga teknik samt hålla sig informerad om nya forskningsrön.

De flesta föreningar bedriver sin verksamhet ideellt och omfattas därför inte av förordningen om verksamhetsutövarens egenkontroll (1998:901) som gäller för yrkesmässig verksamhet. Det betyder inte att skytteföreningar är helt undantagna från egenkontrollen. Det grundläggande regelverk som skytteföreningar måste ta hänsyn till finns i MB 1 och 2 kapitlet. Där aktsamhets-, hänsynsreglerna och kunskapskravet är de regler som alla verksamheter har att förhålla sig till.

Med kunskapskravet menas att ”alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet skall skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamheten eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet”. Det är en formulering som innebär stora krav för en skytteförening. Föreningen skall ha kunskap om de miljöfarliga ämnen som används på skjutbanan, egenskaper, spridningsrisker i olika miljöer mm. även skottbullen, skakningar och annat kan anses som en miljörisk där föreningarna skall inneha kunskaper för att bedöma risker.

Riskbedömning

Vad är en risk för skada eller en olägenhet? Det är skytteföreningen som har bevisbördan, det är verksamhetsutövaren, skytteföreningen som skall kunna bevisa att allmänna hänsynsregler med mera som gäller för verksamheten följs. Det är alltså inte tillsynsmyndigheten eller en klagande som har någon skyldighet att ange orsaken till att verksamheten är störande. Det är för skjutbanor den enskilde föreningen som skall bevisa genom provtagningar och undersökningar att inte verksamheten medför fara eller olägenhet för omgivningen. För miljöfarliga ämnen finns det ofta gränsvärden, men vissa ämnen finns naturligt i miljön eller har tillförts genom nedfall från atmosfären eller andra verksamheter. Ett kulfång innehåller oftast stora halter av framför allt bly, skytteföreningen skall kunna bevisa att inget bly läcker från kulfången och redogöra om vilka åtgärder

som vidtas för att minimera risken att miljöfarliga ämnen läcker ut till omgivningen och påverka miljön.

Verksamheten vid skjutbanan räknas som en miljöfarlig verksamhet. Med miljöfarlig verksamhet avses utsläpp av avloppsvatten, fasta ämnen som kan vara sopor målmaterial, hylsor eller fasta ämnen från till exempel byggnader eller anläggningar till mark eller grundvatten, med miljöfarlig verksamhet avses därutöver användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenheter för omgivningen genom buller, skakningar ljus mm.

Kunskapskravets betydelse

I sin verksamhet på skjutbanan har föreningen en skyldighet att inneha kunskap om verksamhetens påverkan på människor och miljön samt vilka föroreningar verksamheten tillför omgivningen, det handlar då både om miljöfarliga ämnen, buller samt andra tänkbara störningar. Föreningarna har därigenom skyldighet att planera, kontrollera och vidta åtgärder för den verksamhet som kan befaras medföra olägenheter människors hälsa eller miljön, verksamhetsutövaren skall fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga sådana verkningar. MB kap. 26 §19.

Föreningens egenkontroll

Egenkontrollen bör innefatta det system av organisation, rutiner och liknande som skapar förutsättningar för lagefterlevnad, liksom för ett miljö- och hälsoskyddsarbete som är ägnat att bidra till en uthållig utveckling.

Egenkontrollen bör omfatta såväl organisatoriska och administrativa som tekniska åtgärder och rutiner. ”Verksamhetsutövaren bör inordna egenkontrollen i verksamheten” så att den blir en naturlig del av det dagliga arbetet. Föreningen bör på så sätt anpassa egenkontrollen till verksamhetens art, omfattning och möjliga påverkan på människor eller på miljön. Det kan gälla såväl omfattningen, utformning och dokumentation. ”Utövare av små verksamheter med liten påverkan på människor eller miljö och sådana som varken är tillstånds- eller anmälningspliktiga kan vanligen också göra egenkontrollen mindre och enklare”, egenkontrollen bör anpassas efter verksamhetens art och möjliga påverkan på människors hälsa eller på miljön, inte efter verksamhetens omfattning.

Planering och kontroll av verksamheten

Föreningen som verksamhetsutövare vid skjutbanan bör ha kontroll över verksamheten och kunna styra den, så att det genom bland annat en god planering, egna undersökningar och förebyggande åtgärder fortlöpande går att följa lagstiftningen och minimera eller undvika en negativ påverkan på människor eller miljö. Dessa förebyggande åtgärder kan vara av såväl teknisk, organisatorisk eller administrativ art.